PWYLLGOR RHANBARTH Y DE-DDWYRAIN

COFNODION CYFARFOD Y PWYLLGOR

Dyddiad: Dydd Gwener 1 Chwefror

Amser: 9.30am hyd 12.30 pm

Lleoliad: Canolfan Chwaraeon y Sobell, Aberdâr

Yn bresennol:

Aelodau:

Jonathan Morgan (Cadeirydd)	Canol De Cymru
Rosemary Butler	Gorllewin Casnewydd
Christine Chapman	Cwm Cynon
David Davies	Mynwy
Ron Davies	Caerffili
Michael German	Dwyrain De Cymru
John Griffiths	Dwyrain Casnewydd
Pauline Jarman	Canol De Cymru
Peter Law	Blaenau Gwent
Dai Lloyd	Gorllewin De Cymru
David Melding	Canol De Cymru
Lynne Neagle	Torfaen

Jenny Randerson	Canol Caerdydd
Owen John Thomas	Canol De Cymru
Phil Williams	Dwyrain De Cymru

Yn bresennol:

Sheila Davies	Fforwm Economaidd De Ddwyrain Cymru
John Sheppard	Fforwm Economaidd De Ddwyrain Cymru
Tim Beddoe	Bwrdd Croeso Cymru
Karen Thomas	Awdurdod Datblygu Cymru
David Davies	Awdurdod Datblygu Cymru
David Morgan	ELWa
Bryan Roderick	ELWa
Teresa Holdsworth	ELWa
Caroline Turner	Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru
Sheila Maxwell	Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru
Katherine Himsworth	Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru
David Howarth	Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru

Ysgrifenyddiaeth

Roger Chaffey	Clerc y Pwyllgor
Liz Wilkinson	Dirprwy Glerc y Pwyllgor

Sylwadau agoriadol

Rhoddodd Christine Chapman groeso ffurfiol i'r Pwyllgor i Aberdâr. Estynnodd groeso i bawb oedd yn bresennol yn cynnwys aelodau'r cyhoedd a'r cyflwynwyr.

Dywedodd y Cadeirydd ei fod yn falch fod y cyfarfod yn cael ei gynnal yng Nghanolfan Chwaraeon y Sobell, Aberdâr. Mynegodd ei ddiolch i Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf am gael defnyddio'r cyfleusterau ac i staff y ganolfan chwaraeon am eu cymorth.

Dywedodd y Cadeirydd mai thema'r cyfarfod oedd datblygu economaidd rhanbarthol, a fyddai'n cynnwys trafodaeth ar Gronfeydd Strwythurol Ewrop.

Eitem 1: Ymddiheuriadau am absenoldeb

1. Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan Lorraine Barrett, Peter Black, Alun Cairns, Jane Davidson, Janet Davies, Jocelyn Davies, Sue Essex, William Graham, Brian Hancock, Jane Hutt, Carwyn Jones, Huw Lewis a Rhodri Morgan.

Eitem 2: Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 7 Rhagfyr SEWR-06-01 (min)

2. Cymeradwywyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 7 Rhagfyr.

Eitem 3: Sesiwn drafod agored

3.1 Codwyd y materion canlynol gan aelodau'r cyhoedd:

- Yr angen i ddatblygu system drafnidiaeth integredig i hwyluso twf economaidd yng nghymoedd y De-ddwyrain.
- Nifer a math y prosiectau sydd wedi eu cymeradwyo o fewn Amcan 1
- Y sefyllfa ar hyn o bryd o ran y trafodaethau rhwng Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen a Chydffederasiwn Diwydiant Prydain ynghylch y ganolfan addysg arfaethedig i Ogledd Torfaen
- Cau ysgolion yng Ngogledd Torfaen a'r sefyllfa o ran y Fenter Cyllid Preifat
- Rôl yr iaith Gymraeg yn cyfrannu at ddatblygu economaidd

3.2 Mewn ymateb i'r uchod codwyd y pwyntiau canlynol:

- Teimlai'r Pwyllgor y byddai gwaith pellach yn ofynnol ac y byddai angen buddsoddi sylweddol i wella'r cysylltiadau trafnidiaeth yn y cymoedd, yn enwedig y rhwydwaith rheilffyrdd. Byddai'n rhaid datblygu seilwaith cadarn er mwyn gallu bwrw ymlaen â datblygiadau i'r dyfodol. Nodwyd bod mater trafnidiaeth yn y cymoedd wedi ei godi gyda'r Gweinidog dros yr Amgylchedd.

- Cytunai'r Aelodau ei bod yn bwysig cynyddu hyblygrwydd a chael y gwasanaeth trên rhwng y cymoedd a Chaerdydd i redeg yn fwy aml. Byddai hyn yn ei gwneud yn fwy posibl cymudo a gallai helpu i ddenu pobl fusnes i'r ardal. Byddai hefyd yn gwella mynediad i gyfleusterau a gwasanaethau yng Nghaerdydd, yn cynnwys digwyddiadau a gynhelir yn Stadiwm y Mileniwm a Chanolfan newydd y Mileniwm sydd yn yr arfaeth.

- Teimlai'r rhan fwyaf o'r Aelodau fod Cronfeydd Strwythurol Ewrop wedi llwyddo hyd yma i annog a hwyluso adfywio economaidd ac i roi hwb newydd i'r De-ddwyrain. Byddai'n bwysig annog cyfranogiad pellach a rhoi cyhoeddusrwydd i lwyddiant partneriaethau a phrosiectau lleol. Roedd 453 o brosiectau i gyd wedi eu cymeradwyo hyd yma fel rhan o'r rhaglen Amcan 1. Roedd gwybodaeth yngln â'r prosiectau hyn ar gael ar wefan Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru.

- Roedd yn hanfodol fod y cyllid sydd ar gael drwy Gronfeydd Strwythurol Ewrop i dywys y rhaglen Amcan 1 yn ei blaen yn ychwanegol at y buddsoddiad a ddarparir gan Drysorlys y DU a'r Cynulliad. Byddai'n rhaid i'r buddsoddi yn yr ardaloedd hyn barhau ar ôl 2006 er mwyn sicrhau cynaliadwyedd a galluogi prosiectau i barhau i wneud gwahaniaeth o fewn cymunedau.

- Cafwyd rhywfaint o drafod yngln â defnyddio'r Fenter Cyllid Preifat (PFI) fel ffordd o gynhyrchu cyllid i'w fuddsoddi mewn ysgolion. Awgrymwyd y dylid defnyddio PFI lle nad oes cyllid cyfalaf amgen i'w gael. Fodd bynnag, teimlai rhai Aelodau nad yw'r math hwn o gyllid yn gost-effeithiol yn y tymor hir gan y byddai'n rhaid gwneud taliadau refeniw dros oes y contract.

- Nododd y Pwyllgor fod y Pwyllgor Diwylliant wedi derbyn tystiolaeth gan Awdurdod Datblygu Cymru a Bwrdd Croeso Cymru fel rhan o'i adolygiad polisi o'r iaith Gymraeg. Câi adroddiad y Pwyllgor Diwylliant ei gyhoeddi erbyn haf 2002, a byddai'r Gweinidog dros Ddiwylliant, Chwaraeon a'r Iaith Gymraeg yn ymateb wedyn i'r argymhellion fydd yn yr adroddiad.

- Teimlid y byddai hyrwyddo Cymru fel gwlad ddwyieithog yn cael effaith gadarnhaol ar dwristiaeth. Byddai'n bwysig annog siaradwyr Cymraeg ifanc i ddatblygu gyrfa mewn twristiaeth ac i gyfleoedd hyfforddi priodol fod ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg. Yn

ogystal, byddai'n rhaid datblygu'r Gymraeg fel iaith dechnegol, y gellid ei defnyddio drwy'r sector busnes. Roedd yna bosibiliadau pellach i ddatblygu cysylltiadau addysg a busnes a fyddai'n atgyfnerthu dwyieithrwydd, er enghraifft, cynnig lleoliadau gwaith i fyfyrwyr drwy gyfrwng y Gymraeg.

3.3 Dywedodd y Cadeirydd y byddai gweddill cwestiynau'r cyhoedd yn cael eu cyfeirio at y Gweinidog perthnasol am ymateb ysgrifenedig manwl.

Eitem 4: Datblygu Economaidd Rhanbarthol

4.1 Amlinellodd y Dirprwy Weinidog dros Ddatblygu Economaidd gyflwr economi'r De-ddwyrain a'r newidiadau a oedd wedi digwydd dros y blynyddoedd diwethaf. Crynhodd rai o'r mesurau oedd yn cael eu cymryd gan y Cynulliad, ei gyrff ac asiantaethau eraill i gynorthwyo twf economaidd yn y rhanbarth.

4.2 Dywedodd Sheila Davies fod Fforwm Economaidd De Ddwyrain Cymru (y Fforwm) wedi bod yn ymwneud ag astudiaeth ar leoli strategol a brand a fyddai'n help i farchnata a hyrwyddo'r rhanbarth yn ogystal â denu mewnfuddsoddiad. Roedd yr astudiaeth yn cynnwys ymchwil a dadansoddi, yn cynnwys cyfweliadau manwl â phartneriaid allweddol, cwmnïau o fewn y rhanbarth a buddsoddwyr o'r tu allan i Gymru. Canfu fod gwerth am arian yn gysyniad allweddol i fusnesau. Yn ogystal, roedd y term ‘Capital Wales’ a'r is-bennawd ‘Enter the Dragon Economy’ yn cael eu hargymell fel rhan o'r ymgyrch farchnata a hyrwyddo. Yn dilyn yr ymgynghoriad terfynol, byddai'r ymgyrch yn cael ei lansio ar y cyd gan y Fforwm a'i bartneriaid.

4.3 Dywedodd Tim Beddoe fod twristiaeth yn cyfrannu'n sylweddol at economi’r De-ddwyrain ac at greu swyddi. Dywedodd y byddai'r Bartneriaeth Dwristiaeth Ranbarthol yn gyfrifol am baratoi cynllun busnes ac y byddai'n gweithio ar sail strategaeth a oedd yn cael ei hadolygu ar y pryd. Amcanion y Strategaeth Dwristiaeth Ranbarthol oedd hyrwyddo Cymru a'r rhanbarth yn fwy effeithiol; gwella ansawdd y cynnyrch; hyrwyddo proffesiynoldeb ac arloesi; a mynd ati'n frwd i ymdrin â datblygu mewn modd cynaliadwy. Amlinellodd Tîm Beddoe nifer o brosiectau allweddol o fewn y De-ddwyrain. Tynnodd sylw at feysydd twf a oedd wedi'u nodi o fewn y rhanbarth ynghyd â meysydd datblygu cynnyrch posibl.

4.4 Amlinellodd Karen Thomas y cymorth busnes yr oedd yr Awdurdod Datblygu yn ei ddarparu yn y De-ddwyrain. Dywedodd fod Adroddiad Driscoll, ffrwyth adolygiad y Cynulliad o'r cymorth i fusnesau, wedi tynnu sylw at bryderon cwsmeriaid yngln â dyblygu gwasanaethau cymorth, nad yw'r gwaith cyfeirio a wneir yn glir a materion ansawdd. Teimlid bod angen eglurder yngln â phwy sy'n darparu cyngor a sut mae cyrchu at y cyngor hwnnw. Yn ogystal, pwysleisiai'r adroddiad bwysigrwydd partneriaeth. Dangosodd pa gymorth busnes sydd ar gael ar lefel leol. Byddai'n bwysig osgoi gorgyffwrdd yn y gwasanaethau a ddarparir a sicrhau

cysondeb yn y gwaith tra'n cadw digon o hyblygrwydd i ateb anghenion unigol.

4.5 Amlinellodd David Morgan gyfrifoldebau ELWa am y polisi addysg ôl-16 drwyddo draw yng Nghymru, ac am ei gyllido. Dywedodd fod ELWa yn chwarae rhan bwysig yn datblygu gallu economaidd yn y De-ddwyrain a bod hynny'n cael ei seilio ar addysg a hyfforddiant effeithiol. Roedd dealltwriaeth dda o Economeg yn hanfodol wrth gynllunio'r ddarpariaeth addysg a hyfforddiant. Byddai'n bwysig cynyddu niferoedd y rhai sydd yn dysgu a lefel ddysgu pobl mewn gwaith a'r rheini sy'n weithredol yn economaidd. Byddai'n rhaid cynyddu'r galw am ddysgu a sicrhau bod y cyflenwad cyfleoedd dysgu yn gallu ymateb yn hyblyg ac o fewn amserlenni realistig. Amlinellodd David Morgan nifer o fesurau a fyddai'n ofynnol i roi sylw i'r materion hyn. Yn ogystal, dangosodd pa waith yr oedd ELWa yn ei wneud ar hyn o bryd yn y rhanbarth.

4.6 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Cafwyd rhywfaint o drafod yngln â'r angen i isrannu rhanbarth y De-ddwyrain er mwyn cydnabod y bwlch economaidd rhwng y cymoedd a Chaerdydd. Awgrymwyd fod angen dwy strategaeth wahanol i dywys datblygu economaidd yn ei flaen yn yr ardaloedd daearyddol hyn. Yn ogystal, dylid sefydlu mecanwaith priodol, megis Bwrdd Polisi Economaidd, i sicrhau bod golwg gyffredinol strategol ehangach yn cael ei chadw ar bethau. Dywedodd Karen Thomas fod y ddwy ardal yn gyd-ddibynnol yn economaidd er bod angen atebion ac amcanion gwahanol arnynt, ac y byddai angen strategaethau di-fwlch arnynt.

- Codwyd pryder gan y Pwyllgor yngln â'r lefelau uchel o amddifadedd yng nghymoedd y De-ddwyrain. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, byddai'n rhaid cynyddu'r buddsoddiad a'r gwariant cyhoeddus yn yr ardaloedd hyn. Teimlai rhai Aelodau ei bod yn bwysig ystyried gwasgaru mwy ar wasanaethau cyhoeddus ledled y rhanbarth a lleoli strwythurau yn y cymoedd. Awgrymwyd y gallai datblygu rhagor ar Gaerdydd yn y dyfodol fod yn niweidiol i'r cymoedd.

- Cydnabuwyd rôl Mentrau Cymuned a Chwmnïau Cydweithredol a'r cyfraniad cadarnhaol a wnânt i ddatblygu economaidd mewn rhai ardaloedd yn y rhanbarth, yn enwedig yn Rhondda Cynon Taf.

- Roedd angen parhau i fuddsoddi yng nghoridor yr M4, yn enwedig yng nghyffiniau Casnewydd.

4.7 Diolchodd y Cadeirydd i'r cynrychiolwyr o Fforwm Economaidd De Ddwyrain Cymru, Bwrdd Croeso Cymru, Awdurdod Datblygu Cymru ac ELWa am eu cyflwyniadau ac am ateb cwestiynau'r Aelodau.

Eitem 5: Cronfeydd Strwythurol Ewrop

5.1 Croesawodd y Cadeirydd y cynrychiolwyr o Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru i'r cyfarfod.

5.2 Amlinellodd Caroline Turner yr ystod o Gronfeydd Strwythurol Ewropeaidd oedd ar gael i gynorthwyo i ddatblygu economi ac adfywio rhanbarth y De-ddwyrain.

5.3 Gwnaeth y pwyntiau canlynol:

- Mae'r cyllid sydd ar gael i'r rhaglen Amcan 1 yn gyfyngedig o'i chymharu â ffynonellau cyllido eraill. Roedd yn bwysig fod prosiectau yn bodloni'r meini prawf cymhwyso a bod y prosiectau iawn yn cael eu dethol er mwyn sicrhau'r budd mwyaf posibl i'r economi leol. Roedd amrywiaeth eang o brosiectau wedi cael eu cymeradwyo, yn ymledu ar hyd ac ar led ardal ddaearyddol gyfan y De-ddwyrain. Câi prosiectau Amcan 1 eu cymeradwyo ar lefel leol ac ar lefel Cymru-gyfan.

- Partneriaethau a strategaethau ar bob lefel oedd yr egwyddorion allweddol y mae trefn Cronfeydd Strwythurol Ewrop wedi'i seilio arnynt. Teimlid y byddai'r rhain yn sicrhau defnydd mwy effeithiol o gyllid. Byddai gwella'r cysylltiadau rhwng partneriaethau lleol a rhanbarthol yn sicrhau cynnydd pellach y rhaglenni i'r dyfodol. Byddai hefyd yn bwysig datblygu gallu o fewn sefydliadau ledled yr awdurdodau lleol er mwyn manteisio'n llawn ar y cyllid sydd ar gael.

- Rhagwelid y byddai cronfa ddata newydd wedi ei sefydlu erbyn haf 2002 fel bod modd monitro a gwerthuso prosiectau yn effeithiol. Byddai hyn yn caniatáu dadansoddi gwybodaeth yn fanwl a nodi, ar sail resymegol gadarn, feysydd lle mae angen gwella. Byddai hyn hefyd yn golygu bod modd llunio cymariaethau yn haws rhwng rhanbarthau.

5.4 Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Codwyd pryder fod Gogledd Cymru wedi elwa llawer mwy na'r cymoedd o Gronfeydd Strwythurol Ewrop. Teimlid mai'r ardaloedd lleiaf difreintiedig oedd yn derbyn y cymorth mwyaf. Nododd yr Aelodau fod Gogledd Cymru wedi mynd ati'n llwyddiannus i sefydlu trefn gydweithio a'i fod wedi cyflwyno nifer fawr o geisiadau is-ranbarthol. Roedd hyn yn galluogi'r rhanbarth i symud ymlaen yn fwy cyflym a gallai, yn rhannol, egluro ei lwyddiant cymharol. Nodwyd bod partneriaethau o fewn y cymoedd yn gweithio gyda'i gilydd yn gynyddol a bod ceisiadau cyllido pellach yn cael eu paratoi.

- Roedd yn bwysig fod gwaith is-ranbarthol yn effeithiol. Câi hyn ei gyflawni drwy lefel uchel o gydweithredu, a chynnwys cyrff allweddol. Byddai'n rhaid canfod pa ffactorau

sy’n rhwystro gweithio drwy bartneriaeth ar lefel is-ranbarthol a, phe bai hynny'n briodol, darparu cymorth i helpu sefydliadau i oresgyn yr anawsterau hyn. Yn ogystal, byddai'n bwysig i awdurdodau lleol weithio'n agos gyda phartneriaethau rhanbarthol i sicrhau llwyddiant y rhaglenni, yn enwedig yn y cymoedd.

- Roedd yna rywfaint o bryder ei bod yn cymryd cyhyd i ddatblygu un gronfa ddata fanwl. Teimlai'r Pwyllgor y byddai cyflwyno un gronfa ddata yn golygu bod modd monitro partneriaethau yn ogystal â phrosiectau unigol yn fwy effeithiol. Byddai'n bwysig cyflwyno systemau monitro mwy effeithiol cyn gynted ag y mae hynny'n ymarferol.

- Teimlid y byddai cyfathrebu effeithiol yn hanfodol bwysig i lwyddiant Cronfeydd Strwythurol Ewrop i'r dyfodol. Rhaid oedd annog arloesi a sicrhau bod gwybodaeth a chyngor ar gael yn hwylus i'r sawl sydd â diddordeb.

- Nododd yr Aelodau nad oedd prosiectau Cronfeydd Strwythurol Ewrop ond megis dechrau ac mai yn Hydref 2000 y cymeradwywyd y prosiectau Amcan 1 a 3 cyntaf. Dechreuodd Amcan 2 flwyddyn yn ddiweddarach ac roedd dyraniadau cyllido tybiannol wedi'u rhoi i'r partneriaethau i gyd. Nodwyd bod nifer fawr o geisiadau Amcan 2 wedi dod i law'n barod a'u bod yn cael sylw.

- Nododd y Pwyllgor fod faint o amser a gymerir i brosesu ceisiadau yn dibynnu ar safon y ceisiadau ac i ba raddau yr oedd y prosiect wedi ei ddatblygu. 90 diwrnod oedd y targed ar gyfer cymeradwyo prosiectau.

- Teimlai'r Aelodau ei bod yn holl-bwysig mesur llwyddiant hirdymor y rhaglenni ac asesu pa mor effeithiol ydynt o ran creu datblygu economaidd cynaliadwy. Nodwyd bod y pwyslais ar hyn o bryd ar fonitro a gwerthuso partneriaethau a phrosiectau. Fodd bynnag, rhagwelid y byddai gwaith gwerthuso ehangach yn cael ei wneud y flwyddyn nesaf.

5.5 Diolchodd y Cadeirydd i'r cynrychiolwyr o Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru am y cyflwyniad ac am ateb cwestiynau'r Aelodau.

Eitem 6: Dyddiad y cyfarfod nesaf: 8 Mawrth

6.1 Dywedodd y Cadeirydd y byddai'r cyfarfod nesaf yn canolbwyntio ar faterion anabledd ac y byddai'n cynnwys cyflwyniad gan y Comisiwn Hawliau Anabledd. Byddai'r cyfarfod yn nhymor yr haf yn canolbwyntio ar Faes Awyr Rhyngwladol Caerdydd a materion trafnidiaeth.

6.2 Gofynnodd y Cadeirydd am farn yr Aelodau yngln â newid amser y cyfarfodydd yn y dyfodol. Cytunodd y Pwyllgor na ddylid newid amser y cyfarfodydd, sef o 9.30am hyd 12.30pm.